

Coğrafya ile İlişkili Fen Konularının Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Coğrafya ile İlişkili Fen Konularının Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19154>

Özet

Bu ölçek, öğretmen adayların veya mevcut öğretmenlerin, **coğrafya** ile yakından ilişkili olan **fen konularının** öğretimine yönelik sahip oldukları **öz-yeterlilik inancı** düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, tek boyutlu bir yapıya sahip olup, 18 maddeden oluşmaktadır. Çalışma, bu alandaki öğretmen inançların nicel olarak ölçmeye yönelik güvenilir ve geçerli bir araç sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlilik inancı, Coğrafya, Fen Öğretimi, Öğretmen Yeterliliği, Ölçek Geliştirme, **Likert Ölçeği**.

Yazarlar

Aykut Emre Bozdoğan, Çiğdem Öztürk

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğretmenlerin veya öğretmen adayların, özellikle coğrafya disiplini ile ilişkili fen bilimleri konularını (örneğin, çevre, ekosistemler, jeolojik olaylar) öğretme yeteneklerine duydukları inanç seviyesini ölçmektir. Bu inançlar, öğretmenlerin sınıf içi performansları ve öğrencilerin öğrenme çıktıları doğrudan etkileyen kritik psikolojik faktörlerdir.

Geliştirme çalışması, bu özgül alana odaklanarak, öğretmen eğitim programlarında ve mesleki gelişim çalışmalarıyla kullanılabilecek, bilimsel dayanağı olan bir değerlendirme araç sağlamak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, bireylerin kendi yeterlik algılarını beşli Likert derecelendirme sistemi üzerinden değerlendirmelerine olanak tanır.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı çerçevesinde tanımlanan **öz-yeterlilik inancı** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin belirli bir performansla başarıyla gerçekleştirebileceğine dair kişisel yargısını ifade eder. Bu bağlamda, ölçek coğrafya ile ilişkili fen konularının öğretimine odaklanarak bir yeterlilik algısını değerlendirir.

Ölçek, bu yeterlilik algısını tek bir genel boyut altında toplamaktadır. Bu tek boyutlu yapı, öğretmenlerin ilgili konuları planlama, sunma ve değerlendirmede kendilerini ne kadar yeterli gördüklerine dair bütüncül bir skor sağlar.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, açmlayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Örneklem uygunluğunu test etmek için kullanılan **Kaiser-Mayer-Olkin (KMO)** değeri 0.817 olarak bulunmuştur; bu değer, veri setinin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Bartlett Küresellik Testi değeri ise 1562.156 olarak tespit edilmiştir, bu da maddeler arasındaki korelasyonun faktör analizi için yeterli olduğunu kanıtlamaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin ortak faktör varyansları (communality) 0.478 ile 0.685 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, maddelerin ölçülen yapıyı yeterli düzeyde açıkladığını göstermektedir.

Güvenilirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** katsayısıyla hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.84 olarak belirlenmiştir.

Psikometrik standartlara göre, 0.80 üzeri bir Cronbach Alfa değeri, ölçeğin maddelerinin yüksek düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve ölçülmek istenen tek bir yapıyı güvenilir bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu değer, ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanılabilecek düzeyde güvenilir olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme çalışması, 18 maddeden oluşan araçın tek boyutlu bir yapıyı sergilediğini ortaya koymuştur. Bu tek boyutlu yapı, ölçeğin sadece coğrafya ile ilişkili fen konularının öğretimine yönelik genel bir **öz-yeterlilik inancı** düzeyini ölçtüğü anlamına gelmektedir.

Yapılan **faktör analizi** sonuçları, tüm maddelerin tek bir faktör altında yüksek yük değerleri ile toplandığını göstermiş ve ölçeğin teorik temeli ile uyumlu olarak tek boyutlu yapıyı doğrulamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçeği

Format: 18 maddelik tek boyutlu yapı

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğretmenler ve Öğretmen Adayları

Age Group: Yetişkin

Population Details: Fen Bilgisi veya Coğrafya öğretmenliği alanında eğitim gören veya görev yapan bireyler.

Test Methodology: 5'li **Likert Ölçeği** (1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum)

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlilik, Fen Eğitimi, Coğrafya Eğitimi, Öğretmen İnançları, Psikometrik Özellikler, Güvenirlilik, Geçerlilik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: aykudemre@gazi.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Aykut Emre Bozdoğan ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Bilgi mevcut değildir; genellikle akademik amaçlı kullanımlarda ücretsizdir.

Test Yılı: 2008

Kaynaklar

Bozdoğan, A. E. ve Öztürk, Ç. (2008). Coğrafya ile ilişkili Fen Konularının Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnanc Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 66-81.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı: a?ad?r:

[cografya-ile-iliskili-fen-konularinin-ogretimine-yonelik-oz-yeterlilik-inanc-olcegi-toad.pdf](https://necatibey.fen.balikesir.edu.tr/cografya-ile-iliskili-fen-konularinin-ogretimine-yonelik-oz-yeterlilik-inanc-olcegi-toad.pdf)

Makalenin yayımlandığı dergi bağlantısı:

necatibey.fen.balikesir.edu.tr

Coğrafya ile İlgili Fen Konularının Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The original scale items were not provided in the source content. Researchers interested in utilizing the scale must refer to the original publication listed in the Kaynaklar section or contact the corresponding author for the full item list.

ARABPSYCHOLOGY.COM